

Περί ακύρου των χειροτονιών των ουκρανών σχισματικών και μη κανονικότητας της «Ορθόδοξου εκκλησίας της Ουκρανίας»

Σχόλιο της Γραμματείας της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας

Οι μονομερείς ενέργειες του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία, που ολοκληρώθηκαν τον Ιανουάριο 2019 με την υπογραφή του λεγόμενου «Τόμου Αυτοκεφαλίας», παρά τη βούληση της ιεραρχίας, του κλήρου, των μοναζόντων και του λαού της Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, προκάλεσαν οξεία συζήτηση στο εκκλησιαστικό περιβάλλον. Η ανάλυση των δημοσιευμάτων επί του θέματος καταδεικνύει ότι για πολλούς μετέχοντες στη συζήτηση το ουκρανικό συνδέεται άμεσα προς θεμελιώδεις για την Ορθόδοξη εκκλησιολογία έννοιες όπως η αποστολική διαδοχή, η οικονομία και τα όριά της, η διάρθρωση της Ορθόδοξου Εκκλησίας στο παγκόσμιο επίπεδο, η συνοδικότητα και το πρωτείο. Η αιτιολογημένη ανησυχία για την αδιάκοπη αποστολική διαδοχή στην Εκκλησία λόγω της αποδοχής από τη Σύνοδο του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην ευχαριστιακή κοινωνία προσώπων, των μη εχόντων κανονική χειροτονία, παρατηρείται σε μελέτες αρκετών ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων και όσων αρθρογραφούν στα Ελληνικά.

Θέσεις-κλειδιά, που παρατίθεται από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως προς τεκμηρίωση των πράξεών του στην Ουκρανία, είχαν ήδη εξετασθεί από τη Συνοδική Βιβλική Θεολογική Επιτροπή διά του σχολίου επί του δημοσιευθέντος από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως Γράμματος από 20^{ης} Φεβρουαρίου 2019 του Πατριάρχη Βαρθολομαίου προς τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας Αναστάσιο. Έχοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη συζήτηση του ουκρανικού εκκλησιαστικού από την ιεραρχία, τον κλήρο και τον λαό ορισμένων κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών, η Γραμματεία της Επιτροπής προβαίνει σε σχολιασμό μερικών σπουδαίων σημείων της συζητήσεως.

1. Το πρόβλημα της αποστολικής διαδοχής στους σχισματικούς «ιεράρχες»

Οι περισσότερες «χειροτονίες» των επισκόπων της «Ορθόδοξου εκκλησίας της Ουκρανίας» προέρχονται από τον πρώην Κιέβου και πάσης Ουκρανίας Φιλάρετο Ντενισένκο, ο οποίος στις 27 Μαΐου 1992 τέθηκε σε αργία από την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας της Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, ενώ στις 11 Ιουνίου 1992 καθαιρέθηκε από την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας. Ελλείπει μετανοίας από τον μοναχό Φιλάρετο και εξαιτίας της συνεχιζόμενης σχισματικής δράσεως αυτού, συμπεριλαμβανομένου και του χώρου των άλλων αυτοκεφάλων Εκκλησιών, η από 18^{ης} έως 23^{ης} Φεβρουαρίου 1997 συνελθούσα Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας αφόρισε τον ως άνω από το σώμα της Εκκλησίας δι' αναθεματισμού. Παρά την κατ'επανάληψιν άσκηση από αυτόν εκκλήτου ενώπιον του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, όπως και οι άλλες κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες, αποδέχθηκαν γραπτώς την καταδίκη του.

Τον Οκτώβριο 2018 το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως ανακοίνωσε απρόσμενα την εξέταση της για πολλοστή φορά εφέσεως του μοναχού Φιλαρέτου, τον οποίο και αποκατέστησε στο βαθμό και το αξίωμα του «πρώην μητροπολίτη Κιέβου». Ενώ δεν επέδειξε μετάνοια ο Ντενισένκο και η

απόφαση της Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως δεν αιτιολογήθηκε από την επανεξέταση του φακέλου του και των εναντίον του κατηγοριών. Πέντε μήνες μετά από την εκχώρηση του «Τόμου Αυτοκεφαλίας» ο Μ. Ντενισένκο με μερικούς «επισκόπους» αποσχίσθηκε από την αναγνωρισμένη από την Κωνσταντινούπολη «Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας» και ανακοίνωσε την ανασύσταση του «Πατριαρχείου Κιέβου», προχωρώντας στη χειροτονία νέων «επισκόπων» για τις ανάγκες του έν λόγῳ.

Σημειωτέον, ότι η δημιουργία σχίσματος ήταν από βασικές, αλλά όχι και η μοναδική αιτία της εκπτώσεως του Φιλάρετου. Η Συνοδική Πράξη της Συνόδου από 11^{ης} Ιουνίου 1992, μεταξύ άλλων αναφέρει τα εκκλησιαστικά εγκλήματά του ως ακολούθως: «οι αυταρχικές μέθοδοι διοικήσεως...η πλήρης περιφρόνηση της συνοδικής φωνής της Εκκλησίας», η «επιφορτία», «η συνειδητή στρέβλωση των αυθεντικών αποφάσεων της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας», «η μονοπρόσωπη οικειοποίηση της συνοδικής εξουσίας». Το δίκαιο αυτών των κατηγοριών, παρόλο που απορρίφθηκε προφανώς ανεξετάστως από τη Σύνοδο Κωνσταντινουπόλεως, σύντομα αποδείχθηκε από τον ίδιο το Φιλάρετο, ο οποίος δημιούργησε σχίσμα, αυτή τη φορά εντός της νεόκοπης δομής, διαπράττοντας σχεδόν το ίδιο, για το οποίο καθαιρέθηκε σχεδόν πριν από τριάντα χρόνια. Έτσι ο μόνος από τους ιεράρχες του πρώην «πατριαρχείου Κιέβου», ο οποίος είχε κάποτε την κανονική χειροτονία, εγκατέλειψε τη νέα «αυτοκέφαλη εκκλησία», απορρίπτοντας δημοσίως τον λεγόμενο «Τόμο Αυτοκεφαλίας».

Επίσης στην «ιεραρχία» της «Ορθόδοξου εκκλησίας της Ουκρανίας» ενσωματώθηκε πλήρως η ιεραρχία της λεγόμενης «Ουκρανικής αυτοκεφάλου ορθόδοξου εκκλησίας», στον πυρήνα της οποίας «χειροτονίες» που το 1990 τέλεσαν ο πρώην επίσκοπος Ζιτομίρ Ιωάννης Μποντναρτσούκ (με απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας καθαιρέθηκε το 1989) και ο πρώην διάκονος Βίκτωρ Τσεκάλιν (καθαιρέθηκε το 1988 για ανήθικες πράξεις), ο αυτόκλητος, ο αυτοαποκαλούμενος επίσκοπος, ο οποίος στην πραγματικότητα ούτε εντός σχίσματος ουδέποτε είχε είς επίσκοπο χειροτονία. Απόπειρες των σχισματικών με πλαστογραφημένα τεκμήρια «να αποδείξουν» ότι στις χειροτονίες των πρώτων «επισκόπων» της ΟΑΟΕ, εκτός του Μποντναρτσούκ, δήθεν συμμετείχε και ένας άλλος αρχιερέας, εξετάστηκαν επιμελώς βάσει του αρχειακού υλικού για να αποδειχθούν εξ ολοκλήρου ψευδείς.

Μία μερίδα της «ιεραρχίας» της «Ουκρανικής αυτοκεφάλου ορθόδοξου εκκλησίας» αναχειροτονήθηκε από τον Φιλάρετο Ντενισένκο, εντούτοις στις «χειροτονίες» του Τσεκάλιν ανάγονται μέχρι σήμερα «χειροτονίες» μερικών «επισκόπων» αυτής της δομής, συμπεριλαμβανομένης και της «χειροτονίας» του Μακαρίου Μαλέτιτς, ο οποίος και αυτός «χειροτονήθηκε» ως επίσκοπος από την ιεραρχία του Τσεκάλιν. Χωρίς να έχει έστω και τυπικώς την αποστολική διαδοχή ο πρώην πρωθιερέας Νικόλαος Μαλέτιτς «αποκαταστάθηκε» από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως στο βαθμό του «πρώην Λβοφ». Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι η Ιερά Σύνοδος του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως αποφάσισε την αθώωση και των δύο αρχηγών με τις «ιεραρχίες» τους χωρίς πρώτα να εξετάσει τους λόγους της αποσχίσεως, της καταδίκης τους και τα ζητήματα διαδοχής των σχισματικών «χειροτονιών» και μάλιστα χωρίς να γνωρίσει τους βασικούς σταθμούς των βιογραφιών τους.

2. Τα όρια εφαρμογής της αρχής της οικονομίας

Πρωταρχική και απολύτως απαραίτητη προϋπόθεση εφαρμογής της οικονομίας κατά την εισδοχή των σχισματικών επισκόπων ή κληρικών στην Εκκλησία είναι η επίδειξη μετάνοιας από αυτούς. Ο Μέγας Βασίλειος στον 1^ο κανόνα του ορίζει «τούς δὲ ἐν ταῖς παρασυναγωγαῖς, **μετανοία ἀξιολόγῳ καὶ ἐπιστροφῇ βελτιωθέντας**, συνάπτεσθαι πάλιν τῇ Ἐκκλησίᾳ» και μαρτυρεῖ ότι «ὥστε πολλάκις καὶ τοὺς ἐν βαθμῷ συναπελθόντας τοῖς ἀνυποτάκτοις, **ἐπειδὴν μεταμεληθῶσιν**,

είς τὴν αὐτὴν παραδέχασθαι τάξιν». Τη μετάνοια υποδεικνύουν ομοφώνως στις ερμηνείες τους ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ κανόνα οἱ τρεῖς σπουδαῖοι βυζαντινοὶ κανονολόγοι: ὁ Ἰωάννης ὁ Ζωναράς, ὁ Θεόδωρος Βαλσαμών καὶ ὁ Ἀλέξιος Ἀριστηνός [1]. Ὁ 8^{ος} κανόνας τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς, που πραγματεύεται τὴν τάξιν εἰσδοχῆς ἀπὸ τὸ σχίσμα τῶν Ναυατιανῶν, ὀρίζει νὰ γίνουν δεκτοὶ τέτοιοι μόνον ἐὰν προσκομίσουσαν **ἔγγραφή ὁμολογία** ὅτι θὰ ἀκολουθοῦσαν κατὰ πάντα τοῦ ὁρισμοῦς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τέλος, ἡ Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δέχθηκε σὲ κοινωνία τοὺς εἰκονομάχους ἐπισκόπους μόνον ὅταν ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς **ἀποκήρυξε τὶς πρώτες πλάνες τοῦ** (1^η Πράξις τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Θεμελιώδης σημασίας εἶναι ὅτι ἡ εφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς οικονομίας ἐναντὶ τῶν σχισματικῶν δύναται μόνον με τὴν εφαρμογὴ μιᾶς ἄλλης ἀρχαίας ἀρχῆς, σύμφωνα με τὴν ὁποία τὸ κανονικὸ ἐπιτίμιο αἶρεται μόνον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ υποκείμενο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, τὸ ὁποῖο τὸ εἶχε ἐπιβάλλει. Ὁ 5^{ος} κανόνας τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὀρίζει : «Περὶ τῶν ἀκοινωνήτων γενομένων, εἴτε τῶν ἐν κλήρῳ, εἴτε τῶν ἐν λαϊκῷ τάγματι, ὑπὸ τῶν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἐπισκόπων, κρατεῖτω ἢ γνώμη, κατὰ τὸν κανόνα τὸν διαγορευόντα, **τοὺς ὑφ' ἑτέρων ἀποβληθέντας ὑφ' ἑτέρων μὴ προσίεσθαι**» (βλ. ἐπίσης τὸν 32^ο Ἀποστολικὸ καὶ τὸν 6^ο κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου). Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τὸν 2^ο κανόνα τῆς ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπικυρώθηκαν οἱ ἀντίστοιχοι ὁρισμοὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ὁ ἀφορισθεὶς ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς οἰκείας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, δὲν δικαιούται νὰ ἀσκήσῃ ἐκκλητὸ προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου οἰασδήποτε ἄλλης Ἐκκλησίας. Συνεπῶς, τὸ ζήτημα τῆς ἀρσεως ἐπιτιμίων κατὰ τῶν σχισματικῶν καὶ ἡ ἀποδοχὴ αὐτῶν στὸν οἰκεῖο αὐτῶν βαθμὸς δύναται νὰ ἀντιμετωπισθεῖ θετικὰ ἀπὸ ἐκείνη τὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία τὰ εἶχε ἐπιβάλλει, εἴτε ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ἀλλὰ με υποχρεωτικὴ συμμετοχὴ καὶ λαμβάνοντας ὑπόψιν τὴ θέση ἐκείνης τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὑπέφερε ἄμεσα ἀπὸ τὴ δράση τῶν σχισματικῶν. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ τὸ προηγούμενον εφαρμογῆς οικονομίας ἐναντὶ τῶν Μελιτιανῶν ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι δημιούργησαν σχίσμα στὴν Τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας. Τοῦ θέματος ἐπιλήφθηκε ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ὅμως ἡ συνοδικὴ ἀπόφασις ἐκδόθηκε με ἄμεση συμμετοχὴ καὶ λαμβάνοντας ὑπόψιν τὴ θέση τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος, ὅπως καταχωρήθηκε στα πρακτικὰ τῆς Συνόδου «ἦταν καὶ πρωταγωνιστὴς καὶ μέτοχος ὅσων συνέβησαν στὴ Σύνοδο». Στὴ νεότερη ἱστορία κατὰ παρόμοιον τρόπο ἀρχισε ἡ θεραπεία τοῦ σχίσματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας στὴν Πανορθόδοξὴ Σύνοδο τῆς Σόφιας τὸ ἔτος 1998, ἡ ὁποία ἡ Σύνοδος κατ'οικονομίαν δέχθηκε τοὺς σχισματικοὺς ἱεράρχες στὸν οἰκεῖο αὐτῶν βαθμὸς, ἀφοῦ ἐπέδειξαν μετάνοια καὶ ἐπανενώθηκαν με τὸν νόμιμον Προκαθήμενον τὸν Πατριάρχην Βουλγαρίας Μάξιμον.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ μονομερὴς ἀπόφασις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως σχετικὰ με τὴν ἀποδοχὴ τῶν οὐκρανῶν σχισματικῶν στὸν οἰκεῖο αὐτῶν βαθμὸς οὔτε κατ'οικονομίαν δύναται νὰ ἀναγνωρισθεῖ νόμιμη, ἐφόσον δὲν πληρώθηκαν οἱ δύο σπουδαιότερες προϋποθέσεις τῆς εφαρμογῆς τῆς: ἡ μετάνοια τῶν σχισματικῶν καὶ ἡ καταλλαγὴ αὐτῶν με τὴν Ἐκκλησία, ἀπὸ τὴν ἐνότητά με τὴν ὁποία ἐξέπεσαν καὶ ἡ ὁποία ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἐπέβαλε ἐπιτίμια.

Εἶναι σημαντικό ὅτι καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἱστορίας τῆς ἡ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις εφαρμογῆς οικονομίας ἐναντὶ τῶν σχισματικῶν εἶχε νὰ κάνει με πρόσωπα, τῶν ὁποίων ἡ χειροτονία ἔστω καὶ τυπικὰ μέσα ἀπὸ τὴ σειρά τοποθετήσεως χειρῶν ἀνάγετο στους ἐπισκόπους, που εἶχαν κάποτε τὴν κανονικὴν χειροτονία. Ἡ ἱστορία δὲν γνωρίζει προηγούμενα ἀποδοχῆς στὸν «οἰκεῖο αὐτῶν βαθμὸς» προσώπων, τῶν ὁποίων ἡ χειροτονία ἀναγόταν στους αὐτόκλητους, που οὐδέποτε εἶχαν τὴν εἰς ἐπίσκοπον χειροτονία. Ὡς ἐκ τούτου, ὡς πρὸς τὴν πλειοψηφία τῶν «ιεραρχῶν» τῆς λεγόμενης «Οὐκρανικῆς αυτοκεφάλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», περὶ τῆς ὁποίας ἐγίνε ὁ λόγος παραπάνω, οὔτε καν νὰ θέσουμε τὸ θέμα τῆς εφαρμογῆς οικονομίας ἐναντὶ τοὺς μποροῦμε καθόλου.

3. Η έλλειψη νομιμότητας της «Ορθόδοξου εκκλησίας της Ουκρανίας»

Η ιστορία της Ορθόδοξου Εκκλησίας (συμπεριλαμβανομένης και της νεότερης), γνωρίζει περιπτώσεις της άμεσης εμπλοκής κρατών και πολιτικών αρχών στο ζήτημα ανακηρύξεως του αυτοκεφάλου. Ακριβώς κατ'αυτόν τον τρόπο τον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αι. συγκροτήθηκαν οι περισσότερες σημερινές αυτοκέφαλες Εκκλησίες. Αυτές οι διαδικασίες ήταν κατά κανόνα συνέπειες γεννήσεως του κυρίαρχου εθνικού κράτους (στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία) και κρίθηκαν ως στοιχείο της εθνικής οικοδομήσεως. Η νομιμότητα μιας νέας αυτοκεφάλου Εκκλησίας υποστηριζόταν από τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού.

Το σχέδιο συγκροτήσεως μιας αυτοκεφάλου Ουκρανικής Εκκλησίας, το οποίο εισηγήθηκε το έτος 2018 ο Πρόεδρος της Ουκρανίας Πέτρος Ποροσένκο, επίσης βασιζόταν στην αντίληψη για το ότι εάν όχι όλοι, αλλά πάντως μια σεβαστή πλειοψηφία των ουκρανών πιστών, θα υποστήριζαν την ιδέα της αυτοκεφαλίας. Στις δημόσιες παρεμβάσεις του ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος, προφανώς εμπιστευόμενος τις πληροφορίες, που δεχόταν από τις ουκρανικές αρχές, επίσης εξέφραζε την πεποίθηση ότι εάν όχι όλοι, αλλά η πλειοψηφία των Ορθόδοξων κατοίκων της Ουκρανίας θα ενσωματώνονταν στη «νέα εκκλησία».

Όμως οι επόμενες εξελίξεις κατέδειξαν πειστικά ότι στην πραγματικότητα η ιδέα μιας «αυτοκεφάλου εκκλησίας» δεν απολαμβάνει της υποστηρίξεως της πλειοψηφίας των Ορθόδοξων Ουκρανών. Τη δημιουργηθείσα από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως δομή σχεδόν εξ ολοκλήρου συναποτελέσαν εκπρόσωποι των δύο σχισματικών παρατάξεων. Από 90 επισκόπους της κανονικής Εκκλησίας μόνον δύο μεταπήδησαν στη νέα οντότητα. Η υπό τον μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας Ονούφριο Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία ως και πρότερα παραμένει η μεγαλύτερη ομολογία της χώρας, τόσο ως προς τον αριθμό επισκόπων, κληρικών και ενοριών, όσο και ως προς τον αριθμό πιστών. Κατ'αυτόν τον τρόπο επαληθεύονται ιστορικά για άλλη μια φορά τα λόγια από την Εγκύκλιο Επιστολή των Πατριαρχών της Ανατολής του έτους 1848: «ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι αὐτὸς ὁ λαός, ὅστις ἐθέλει τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ αἰωνίως ἀμετάβλητον».

Η ήττα του Πέτρου Ποροσένκο στις προεδρικές εκλογές την άνοιξη του 2019, ο οποίος από τα κεντρικότερα σημεία του προεκλογικού του προγράμματος είχε την ανακήρυξη του ουκρανικού αυτοκεφάλου, μόνον επιβεβαίωσε το αστήρικτο των αξιώσεων της «Ορθόδοξου εκκλησίας της Ουκρανίας» επί του ρόλου της εθνικής εκκλησίας.

4. Η παραμόρφωση του ρόλου του πρώτου επισκόπου στην Ορθόδοξη Εκκλησία

Τα μέλη και οι εμπειρογνώμονες της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής στο προαναφερθέν ήδη Σχόλιό τους επί του Γράμματος του Πατριάρχη Βαρθολομαίου λεπτομερώς ανέλυσαν τις θέσεις, οι οποίες στο σύνολό τους στηρίζουν τις αποκλειστικές εξουσιαστικές αρμοδιότητες των Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως εφ'όλης της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται:

α) η διδασκαλία περί της «υπερορίου ευθύνης» του Κωνσταντινουπόλεως στα ζητήματα τελικής διευθετήσεως διαφόρων κανονικών καταστάσεων, οι οποίες αναφέρονται στις άλλες κατά τόπους Εκκλησίες, δηλαδή το δικαίωμα αναμίξεως στα εσωτερικά θέματα οιασδήποτε Τοπικής Εκκλησίας,

β) η διδασκαλία περί του δικαιώματος «επιτροπικώς» και «διαιτητικώς» να επιλύει διαφορές μεταξύ των κατά τόπους Εκκλησιών, «να ενισχύει» ακόμη και εκ της ίδιας αυτού πρωτοβουλίας εκείνες τις ενέργειες των Προκαθημένων των αυτοκεφάλων Εκκλησιών, τις οποίες θα έκρινε ελλιπείς,

γ) η αντίληψη περί του «πρωτείου εξουσίας» του Κωνσταντινουπόλεως στο παγκόσμιο επίπεδο ως απολύτως απαραίτητης προϋποθέσεως υπάρξεως της Εκκλησίας παρομοίως με το υφιστάμενο πρωτείο της εξουσίας του επισκόπου στην επαρχία του και του Προκαθημένου εντός της Τοπικής Εκκλησίας,

δ) το δικαίωμα καθορισμού και αναθεωρήσεως των ορίων των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών, εξαγωγής των επαρχιών, της ιεραρχίας, του κλήρου και του λαού από την ιερά και αυστηρώς προστατευόμενη από τους ιερούς κανόνες εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας μίας Τοπικής Εκκλησίας και καθυποτάξεως αυτών σε μία άλλη, το δικαίωμα αυτοτελούς ανακηρύξεως αυτοκεφαλίας μερίδων των άλλων κατά τόπους Εκκλησιών, έστω και παρά την βούληση των ανώτατων εκκλησιαστικών αυτών αρχών,

ε) το δικαίωμα της αποδοχής εκκλήτου προσφυγής και η εκδίκαση τελεσιδίκως των προσφυγών των επισκόπων και κληρικών οιασδήποτε αυτοκεφάλου Εκκλησίας.

Οι ως άνω πτυχές αυτής της νέας διδασκαλίας προσκρούουν στην Ιερά Παράδοση της Εκκλησίας του Χριστού, παραποιούν βάναυσα την αγιοπατερική εκκλησιολογία, οδηγούν τους ιεράρχες και θεολόγους του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, που τις υποστηρίζουν, στη δημιουργία στην Ορθόδοξη Ανατολή ενός προτύπου της εκκλησιαστικής διοικήσεως, που πλησιάζει τον παπισμό του μεσαίωνα. Οι Άγιοι πατέρες της Ορθοδοξίας, ιεράρχες και θεολόγοι των παλαιφάτων Πατριαρχών της Ανατολής κατέβαλαν αρκετές προσπάθειες αγωνιζόμενοι ομολογιακά κατά της ιδέας του παπισμού. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας και σήμερα ακολουθεί απαρεγκλίτως τη γραμμή, την οποία υποστήριζαν αυτοί οι πατέρες στην πολεμική τους κατά του παπισμού των περασμένων αιώνων. Δεν είναι περιττό να υπενθυμίσουμε για άλλη μια φορά λόγια από την Εγκύκλια Πατριαρχική και Συνοδική Επιστολή της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως του 1895 από το ήδη προαναφερθέν σχόλιο της Επιτροπής, όπου η Αγία Κωνσταντινουπολίτιδα Εκκλησία καταθέτει μαρτυρία, την οποία συμμεριζόταν τότε, της ορθόδοξης προσεγγίσεως του πρωτείου: «Εκ τού κανόνος τούτου καταφαίνεται, ότι ο Ρώμης έστιν έπίσκοπος ισότιμος τῷ έπισκόπῳ τῆς Έκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως και τοῖς τῶν ἄλλων Έκκλησιῶν, εν οὔδενι δὲ κανόνι καὶ παρ' οὔδενι τῶν Πατέρων ὑπαινιγμὸς τις γίνεται, ότι ποτὲ ὁ Ρώμης μόνος έστιν ὁ ἀρχηγὸς τῆς καθόλου Έκκλησίας καὶ ὁ ἀλάθητος κριτὴς τῶν έπισκόπων τῶν ἄλλων ἀνεξαρτήτων καὶ αὐτοκεφάλων Έκκλησιῶν».

Αυτή την πίστη η Ρωσική Εκκλησία παρέλαβε από τη Μητέρα της, την αρχαία Κωνσταντινουπολίτιδα Εκκλησία, και την κρατεί, μη δεχομένη αλλοιώσεις και καινοτομίες.

5. Η διακοπή της ευχαριστιακής κοινωνίας

Εξαιτίας των αντικανονικών ενεργειών του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας αναγκάστηκε να διακόψει την ευχαριστιακή κοινωνία με αυτό, καθοδηγούμενη από τους ιερούς κανόνες, οι οποίοι ορίζουν άμεσα τη διακοπή της κοινωνίας με όσους «κοινωνούν με τους ακοινώνητους» (2^{ος} κανόνας της έν Αντιοχεία Συνόδου). Είναι κατάλληλο να επαναφέρουμε στη μνήμη μας πως κατά τη διάρκεια της Ε΄ Οικουμενικής Συνόδου ο Άγιος Αυτοκράτορας Ιουστινιανός καλούσε τους συνοδικούς πατέρες να παύσουν τη μνημόνευση του ονόματος του Πάπα Βιγιλίου, «για να μην αναγινώσκουν πλέον το ξένο για τους χριστιανούς όνομά του στα Ιερά Δίπτυχα, προκειμένου να μην καταστούν οι ίδιοι κοινωνοί στη δυσσέβεια του Νεστορίου και του Θεοδώρου». Εάν η συνέχιση της κοινωνίας με πρόσωπο, το οποίο υποστήριξε την καταδικασμένη από την Εκκλησία διδασκαλία σήμαινε τη συμμετοχή στη δυσσέβειά του, ποια θα πρέπει να είναι η αντίδραση στην αποδοχή στην κοινωνία από ιεράρχες και κληρικούς της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εκείνους, τους οποίους το πλήρωμα της Ορθοδοξίας μέχρι πρότινος έβλεπε ως στερουμένους της χάριτος σχισματικούς και αυθιερωμένους; Μήπως αυτό δεν

είναι αμαρτία κατά της Εκκλησίας και κατά της Αγίας Ευχαριστίας;

Με τη διακοπή του μνημόσυνου του Πάπα, ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός τόνιζε ότι, παρά τα γενόμενα, «διατηρούμε την ενότητα με τον αποστολικό θρόνο...διότι ακόμη και η επί τα χείρω αλλαγή του Βιγιλίου ή οποιουδήποτε άλλου, αδυνατεί να πλήξει την ειρήνη των Εκκλησιών» (Acta Conciliorum Oecumenicorum. IV, 1.P.202). Γι' αυτό και η Ρωσική Εκκλησία δεν αποχωρίσθηκε ούτε αποχωρίζεται από κάθε τι το άγιο και γνήσιο εκκλησιαστικό στην Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, και όμως ταυτόχρονα δεν κρίνει δυνατή τη συμμετοχή στις αντικανονικές πράξεις του Προκαθημένου, της ιεραρχίας και του κλήρου αυτής, επιδιώκοντας να περιφρουρήσει από αυτά και τα πιστά τέκνα της. Τοιουτοτρόπως η αναγκαστική αποχή από τη συμμετοχή στα μυστήρια του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, το οποίο προχώρησε στην πλήρη εκκλησιαστική κοινωνία με πρόσωπα μη έχοντα την αποστολική διαδοχή, υπαγορεύθηκε από την ευλάβεια έναντι της Θείας Ευχαριστίας και την αδυναμία, έστω και έμμεσα, να μοιραζόμαστε το ιερό Μυστήριο με τους σχισματικούς.

Η αναγκαστική διακοπή της κοινωνίας με την Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως υπαγορεύεται από την μέριμνα για την καθαρότητα της πίστεως και την αυστηρή τήρηση της εκκλησιαστικής παραδόσεως.

Διάπυρες και ενδόμυχες προσευχές αναπέμπουμε στον Τριαδικό Μόνο Θεό υπέρ ταχίστης παύσεως της ταραχής, την οποία προκάλεσε το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, και υπέρ επαναφοράς ομοφροσύνης και αγάπης στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

[1] Ο Ιωάννης Ζωναράς: «τούς δὲ παρασυνάγοντας, συνάπτεθαι πάλιν τῇ ἐκκλησίᾳ, **ἐπιστρέφοντας ἐν μετανοίᾳ ἀξιολόγῳ**· καὶ τοσοῦτον συνάπτεσθαι τῇ ἐκκλησίᾳ, ὥστε καὶ εἰς τὸν αὐτὸν πολλάκις, ἀντὶ τοῦ, ἔστιν ὅτε, παραδέχεσθαι αὐτοὺς βαθμὸν».

Ο Θεόδωρος Βαλαμών: «τούς δὲ παρασυναγάγοντας, συνάπτεσθαι πάλιν τῇ ἐκκλησίᾳ **μετανοοῦντας ἀξίως**, ὥστε καὶ εἰς τοὺς προτέρους βαθμοὺς πολλάκις παραδέχεσθαι».

Ο Αλέξιος Αριστηνός: «Οἱ τοιοῦτοι γὰρ μεταμεληθέντες, καὶ μετανοία ἀξιολόγῳ καὶ ἐπιστροφῇ βελτιωθέντες, συνάπτονται πάλιν ὡς ἓν σῶμα τῇ ἐκκλησίᾳ».

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/46039/>